

Växjö Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 81
351 03 Växjö

mmd.vaxjo@dom.se

Yttrande över ansökan från NCC om tillstånd till täktverksamhet och vattenverksamhet på fastigheten Hardeberga 2:32 m.fl. Lunds kommun

Mål: M 5307-19

Lunds Naturskyddsförening, LNF, vill med hänvisning till NCCs inlagor, aktbilaga 159-171, framföra följande synpunkter. De delar av LNFs tidigare yttranden som inte tas upp här, gäller fortfarande.

Sammanfattning

Eftersom få nya åtaganden har gjorts som räddar eller återställer de förstörda våtmarkerna i Natura 2000-området Måryd-Hällestad, kvarstår LNFs tidigare yrkande att det begärda tillståndet inte ska beviljas. LNF hänvisar till tidigare remissvar i målet och lämnar bara några få synpunkter nu.

Aktbilaga 159

Den övergripande bilden som dokumenten ger är att synpunkter från LNF till största delen har nonchalerats. Dessutom har inlämnade observationer och uppgifter som kan vara till nackdel för NCC sällan kommenterats av bolaget.

1.1.1 Den hydrogeologiska utredningen friar bolaget för framtiden. NCC hävdar som tidigare och mot bättre vetande att ett rikkärr kan uppstå oberoende av vilken vattenkvalité som tillförs ett uttorkat kärr. Det som skett under den pågående verksamheten är tydligen ointressant även om det strider mot villkor och har orsakat skada. Det enorma inflödet av grundvatten från Natura 2000-området till stenbrottet är tydligen helt i sin ordning fastän det orsakar svåra och sannolikt bestående skador. NCC negligerar fortsatt LNFs krav på att redovisa inom vilka zoner som vattnet flödar in stenbrottet och hur dessa zoner relaterar sig till sprickzoner och diabasgångar.

1.1.2 Kärlväxter: Att endast ängsnycklar påträffats av de rödlistade arterna kan dels förklaras med att många arter har försvunnit och dels att man undvikit att ta reda på vilka rödlistade arter som tidigare påträffats i området, t.ex. vid

länsstyrelsens inventeringar och under den landskapsövergripande inventeringen av Skånes flora 1989-2005 och innan dess. Läs mera om projekt Skånes Flora i bilaga 1 och LNFs eftersök av hotade arter i bilaga 2. Skador på skyddade miljöer i Natura 2000-område och i naturreservat, pågående och framtida, kommenteras överhuvudtaget inte.

Det föreslagna villkoret 21 kommer enligt LNFs experter inte att bevara eller återställa några rikkärr eller andra skyddsvärda våta miljöer. Med den utformning villkoret har ställer det tillsynsmyndigheten inför avsevärda problem. Det har tidigare framkommit att termen skyddsvärda vegetationssamhällen kan tolkas på olika sätt. Vid LNFs besök under 2021 och 2022 hittades inga rikkärr eller medelrikkärr eller ens enstaka kvadratmetrar av sådana. Vid besök senhösten ifjol stod Nils Cronberg på fast mark i den lägsta punkten i rikkärret delområde 9 i ankeldjupt regnvatten. Där var det tidigare bottenlöst mellan öar av flytande vegetation

NCC friskriver sig från allt ansvar för damning längs vägarna, fastän det är bolaget som lastar lastbilarna och kan se till att överlast inte förekommer, att dammiga bilar inte lämnar tåkten och att lass med fina fraktioner täcks över.

Aktbilaga 161

Listorna över rödlistade eller skyddade kärlväxter, insekter och groddjur verkade i praktiken oanvändbar, eftersom man inte kunde se var Pro Natura hade letat eller hitta någon hänvisning till en karta. En översiktlig sådan visade sig finnas bland Swecos bilagor. Sökningen gällande kärlväxter på Artportalen är summariskt genomförd. I konsultens redovisning saknas i princip alla de arter som LNF nämnt i tidigare remissvar och de som olika botanister, bl.a. medlemmar av LNFs styrelse, har rapporterat på Artportalen under de aktuella åren. Det finns gott om uppgifter om tidigare fynd av vattenberoende växtarter inom influensområdet på t.ex. Artportalen. Den mest uppseendeväckande missen är kustgentiana som visades vid domstolens besök 2017-10-31 och som NCC satt en bur i närheten av för att förhoppningsvis rädda arten. Undersökning av fladdermöss omfattar inte födosöksområden.

LNF besökte de centrala delarna av Natura 2000-området två gånger under sommaren 2022 och letade främst efter hotade och sällsynta kärlväxter som tidigare funnits i området. I bilaga 2 redovisas vilka arter som eftersöktes och bakgrunden till varför de är intressanta. LNF kunde inte hitta någon av dessa arter under 2022.

Aktbilaga 171

NCC/Sweco skriver endast om Natura 2000-arter och därmed undviker man att kommentera de utrotningshotade arter som inte längre finns kvar.

I kapitel 3 sammanfattar Sweco de analysresultat på länshållningsvatten som har framkommit, men redovisar inga mätvärden eller variationer. Om kalkhalten är så hög som Sweco anger borde någon kalkkrävande mossa eller

kärlväxt finnas kvar i de f.d. rikkärren. Om halten totalkväve är så låg som anges skulle inte bredkaveldun och andra nitratgynnade växter kunna frodas och slåtter därmed inte behövas. Nu har slåttern behövts länge och den är inte heltäckande. Bredkaveldun finns i flertalet av de våtmarker som tar emot vatten från NCC och bara där.

Det är uteslutet att den föreslagna bevattningen får den effekt som NCC påstår. Tidigare försök i den riktningen har misslyckats och ytvatten kan inte ersätta källvatten på grund av helt skilda fysikaliska och kemiska egenskaper. Risken är uppenbar att kvävegynnade växter som bredkaveldun fortsätter att sprida sig. Detta innebär i så fall att övriga kärrväxter får ännu mindre möjligheter att återetablera sig. Kalkhalten i vattnet är för låg. Om den hade varit tillräckligt hög skulle det finnas kalktåliga och kalktoleranta växter längs hela NCCs bäck men det har det inte funnits under de cirka 40 år som amatörbotanisten Lennart Segerbäck och LNF regelbundet besökt området. Segerbäck presenterades i LNFs yttrande 2021-08-14, bilaga 1.

När Sweco i bilaga 5 kapitel 6.1 påstår att fortsatt verksamhet inte kommer att innebära skada för Natura 2000-området, påstår man indirekt att redan inträffade skador antingen inte har inträffat eller är tillåtna enligt befintligt tillstånd. Därmed behövs det inga återställningsåtgärder. LNF motsätter sig på det bestämdaste en sådan tolkning.

I kapitel 6.2 påstår Sweco/NCC att det inte finns någon risk för skada på rikkärren. Då bortser man från att dessa områden inte längre är våta, att kärlväxter och mossor som är typiska för rikkärr numera saknas helt och att flera torrmarksväxter som vägtistel och krypbjörnbär i stället har etablerat sig. Det är främst torka och inte stående vatten som gjort att kärrarterna försvunnit. LNF har tidigare påpekat att förändringen i artsammansättning sker med en viss fördröjning under en uttorkningsprocess och att de negativa trender som kan utläsas av kontrollprogrammet av allt att döma accelererat under de senaste åren. LNF vidhåller att brister i redovisningen av kontrollprogrammet och underlåtenhet att redovisa resultaten från de senaste åren enbart tjänar syftet att dölja det som är uppenbart, nämligen att rikkärren har torkat ut. Detta faktum stöds av resultaten från de vattenståndsmätningar som genomfördes 2020-21 i anslutning till rikkärren.

Sammanfattning av bilagorna

NCC och dess konsulter lämnar få och inkorrekta uppgifter om hur de hotade våta biotoperna ser ut i verkligheten. Detsamma gäller aktuell och tidigare förekomst av hotade växtarter och vattenstånd i enskilda brunnar i närområdet. I stället hänvisar man i flera aktbilagor i målet till olika teoretiska beräkningar och punktvisa undersökningar vars giltighet över större arealer missvisande på grund av områdets heterogena mark- och berggrundsförhållanden. Exempel är Ellenberg-värden, slutsatser om öppna och slutna förhållanden, förekomst av

mindre diabasgångar och sprickor samt gränserna för det praktiska influensområdet.

Detta yttrande fokuserar egna fortlöpande observationer av främst vattennivåerna och växtlivet i det område som NCC säger sig kunna påverka, men det finns skäl att ifrågasätta även de geologiska undersökningar som NCC förlitar sin ansökan på, främst när det gäller generaliseringar angående berggrundsförhållandena och hur de påverkar hydrologin.

För Lunds Naturskyddsförening

Tomas Björnsson, ordförande

Epost: cicero@rtb.se

Bilagor

1. Projekt Skånes Flora, en översikt
2. Måryds NR sällsynta växter